

С. Я. Лихова,
доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4755-7474>

ДИНАМІКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

У рецензованій монографії «Динаміка кримінального права (доктринальні положення)» Д.О. Балобанової¹ досліджені та проаналізовані надзвичайно актуальні проблеми кримінального права в Україні. За майже 20 років чинності КК України 2001 р. його принципові положення були зруйновані несистемними і часто необґрунтованими змінами та доповненнями. Станом на 20 серпня 2012 року до Кодексу було внесено 1088 змін та доповнень, з них – 222 зміни та доповнення до Загальної частини КК України і 856 – до Особливої частини. Багато положень Кодексу змінювалися неодноразово².

У своїй науковій роботі Д.О. Балобанова досліджує таке складне, комплексне і багатовекторне поняття, як динаміка права в цілому та динаміка кримінального права зокрема. Авторка не лише досліджує змістовні характеристики цього складного феномену, а й розкриває ті процеси, які впливають на його розвиток.

У своїй монографії авторка правильно акцентує увагу на тому, що сьогодні кримінальне право України знаходиться під впливом світових тенденцій, що є результатом існування конкретної правової системи в сучасному глобалізованому середовищі відкритого світу. Цей процес відбувається у двох площинах. З одного боку, окремі кримінально-правові положення потребують оновлення, вони мають відповідати вимогам часу, тим економічним, політичним і соціальним змінам, які відбуваються сьогодні як в Україні, так і у цілому світі.

З іншого боку, і авторка правильно вказує на це у своїй монографічній роботі, у вітчизняному праві нерідко виникають тенденції маніпулювання, коли зміни, що вносяться до Кримінального кодексу України, здебільшого зорієнтовані не на суспільну думку, не на традиції вітчизняної теорії кримінального права, а на певну політичну волю.

Безумовно, кримінальне право України має розвиватися, але цей розвиток має орієнтуватися на вітчизняну правову традицію, а не лише на виконання зобов'язань, взятих на себе Україною внаслідок підписання і ратифікації міжнародних і європейських конвенцій, що часто призводить до появи у тексті кримінального закону так званих конвенційних злочинів, що іноді створює колізійний ситуації.

Розглядаючи складні питання розвитку правової системи, Балобанова Д.О. намагається розкрити співвідношення злочину і права і їхню залежність від розвитку суспільства в цілому. Слід погодитися із авторкою монографії, яка правильно вказує, що право і суспільство є категоріями взаємопов'язаними. В той же час закон є більш рухомих феноменом, який часто змінюється. Основну проблему Балобанова Д.О. бачить у тому, щоб знайти співвідношення між динамізмом і стабільністю. Вона робить дуже вдалу спробу віднайти і сформулювати характеристики цього динамізму, що, в свою чергу, має надати кримінальному праву України певних ознак стабільності. Авторка розкриває зміст феномену «стійкого розвитку» в умовах відкритого суспільства та пропонує оптимальну модель теорії кримінального права в умовах динаміки стійкого розвитку, що являє собою узгоджений на законодавчому, науковому та правозастосовчому рівнях механізм, який має забезпечувати впорядкованість, зрозумілість, взаємоузгодженість кримінально-правових норм.

¹ Балобанова Д.О. Динаміка кримінального права: доктринальні положення: монографія. Одеса: Фенікс, 2020. 358 с.

² Концепція реформування кримінального законодавства України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/concept>

Саме з позиції ретроспективного погляду на розвиток кримінального права України, його сучасного стану, сучасної кримінально-правової політики України, а також на основі таких рівнів кримінального права як законотворчість та правореалізація Балобанова Д.О. досліджує процес динаміки кримінального права України. Надзвичайно важливим і позитивним є те, що авторка демонструє глибокі знання підстав кримінально-правової заборони, а саме процесів криміналізації і декриміналізації.

Підсумовуючи викладене варто зазначити, що рецензована монографія виконана на високому теоретичному рівні, є якісною, лаконічною, логічно структурованою. Авторка у своєму власному дослідженні і при формулюванні власних наукових висновків спирається на роботи видатних вчених, як вітчизняних, так і зарубіжних.

У монографії чітко прослідковується зв'язок теорії з практикою. Балобанова Д.О. сформулювала та обгрунтувала висновки, які розраховані на узгодження діяльності як законодавця, так і практичних працівників, які мають розуміти глибинний та, іноді на перший погляд, незрозумілий зміст правових норм. При застосуванні нормативного матеріалу обов'язковим є герменевтичний метод, який дозволяє розкрити змістовну наповненість лаконічної кримінально-правової норми. Робота Балобанової Д.О. заряджає оптимізмом і надією на те, що якщо пропозиції та ідеї авторки будуть впроваджені в життя і будуть застосовуватись законодавцем, то менше українців буде звертатися до ЄСПЛ за захистом своїх прав і свобод, а діяльність працівників правоохоронних і судових органів буде більше врівноваженою, кваліфікація злочинів стане більш чіткою, а вирoki судів більш обгрунтованими і не будуть містити суперечливих моментів.